

Makale tarihçesi: Alındı: 26 Haziran 2018; Kabul edildi: 16 Ekim 2018

Sakarya'daki Yaşlı Suriyelilerin Göç Deneyimleri ve Sorunları | Sevim Atıla Demir ¹

Öz

Bu çalışma göç sürecine katılan Suriyeli yaşlıların hem göç yolunda hem de hedef bölgedeki yaşadıkları deneyimleri ve sorunları tespit etme amacı ile gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla yaşlı göçmenlerin beklenti, ihtiyaç ve sorunlarını Suriyeli göçmenler özelinde ikincil kaynaklardan ve mülakatlardan hareketle betimsel analiz yöntemi ile inceleme hedeflenmiştir. Çalışmada göç ve yaşlılık ilişkisi sosyal ağlar, aktif yaşlanma ve yerinde yaşlanma kavramları çerçevesinde incelenmiştir. Sakarya'da ikamet eden ve evinde 60 yaş ve üzerinde hane ferdine sahip olan 7 Suriyeli ile derinlemesine mülakatlar yapılmış ve üç analiz düzeyine göre (psikolojik etkenler, gündelik pratiklere yönelik etkenler ve sosyal ağlara yönelik etkenler) incelenmiş ve sonuçlar kategorilendirilmiştir. Bu kategoriler aynı zamanda aktif yaşlanmanın önündeki engeller olarak tanımlanmaktadır. Çalışmanın ana /temel bulgularına sonuçlarına göre, Türkiye'deki Suriyeli yaşlıların gerek göç nedeni ile gerekse göç süreci ve sonrasına dair süreçlerin niteliği sebebi iki kat marjinal grubu temsil etmekte ve yaşanan sorunlar ekonomik ve dile dayalı engellerle bir kat daha keskinleşmektedir. Çalışma bu engelleri ve sürece ait zorlukları aktif yaşlanma ilişkisi çerçevesinde incelemiştir.

Anahtar kelimeler: Yaşlılık; göç; aktif yaşlanma; göç sonrası deneyimler; Suriyeliler; Türkiye.

ABSTRACT IN ENGLISH

The Migration Experiences and Problems of Syrian Elderly in Sakarya

This study is carried out with the aim of identifying the experiences and problems of the Syrian elderly participating in the migration process both on the migration path and on the target place. For this purpose, it is aimed to examine the expectations, needs, and problems of elderly emigrants by using descriptive analysis method from the secondary sources and from the interviews in terms of Syrian emigrants. In this study the migration and age-related social networks are examined within the framework of the notions; active ageing and on-site ageing. In-depth interviews with 7 Syrians residing in Sakarya and having household members aged 60 or older are carried out and the results are categorized according to three analysis levels (psychological factors, factors affecting daily practices and social networking factors). These categories are also defined as the obstacles to active ageing at the same time. According to the brief conclusions of the study, the elderly Syrians in Turkey represent twice the marginalized groups due to both reasons of immigration and the characteristics of the migration

¹ Doç.Dr., Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Blm., Sakarya, Türkiye.
E-posta: satila@sakarya.edu.tr.

process and afterwards; and the problems experienced are sharper than the obstacles based on economic and language-related reasons. The study examines these obstacles and the challenges of the process within the context of active ageing.

Keywords: Aging; migration; active aging; post-migration experiences; Syrians; Turkey.

Giriş

Sanayileşme ve sonrası yaşanan gelişmeler ile birlikte, ortalama yaşam süresinin uzaması, teknoloji ve tıp alanındaki gelişmeler başta olmak üzere, ölüm ve doğum oranlarının düşmesi dünya çapında yaşlı nüfus oranının artmasına yol açmıştır. Nüfus değişimleri yaşlanma olgusunu bir kat daha önemli hale getirmiş ve alanda çalışmalar artmıştır. Dünya üzerinde 2015 yılı verilerine göre her 8 kişiden 1'si 60 yaş ve üzerindedir. 2030 yılında ise her 6 kişiden birinin 60 yaş ve üzerinde olacağı tahmin edilmektedir. 2000 yılında dünyada 80 yaş ve üzeri 71 milyon kişi bulunmakta iken bu sayı 2015 yılında 125 milyona çıkmıştır. 2050 yılında bu oranın 434 milyon olacağı öngörülmektedir (United Nations Report 2015). Türkiye'deki duruma bakıldığında, 1965 yılı yaşlı nüfus oranı %4 iken yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı 2014 yılında %8 ve 2015 yılında %8,2 olmuştur (TUIK, 2015). Yaşlanan nüfus içinde yaş ilerledikçe yaşlanma hızı daha da artmaktadır. Dünya genelinde, 2011 yılından 2100 yılına kadar yaşlı nüfus (60+) 3 kat artarken, 80 yaş üzeri nüfusun 5 kat artması beklenmektedir. Yani dünya genelinde önümüzdeki 90 yılda ileri yaşlı (80+) sayısı, genç yaşlılara (60+) göre daha fazla artış gösterecektir. Bu süreç varolan yaşlılık çalışmalarının da seyrini değiştirmiş, ileri yaşlılığa dikkat çekmiştir. Türkiye'de 80 yaş üstü nüfusun artış hızı da oldukça dikkat çekicidir. 2011 yılında binde 9 olan 80 yaş üstü nüfus, 2050 yılında 4 kat ve 2100 yılına gelindiğinde tam olarak 10 kat artış gösterecektir (Atıla Demir, 2017- United Nations Report 2015- Arun, 2014:4).

Göç istatistiklerinin tam olarak elde edilemiyor olmasına rağmen dünya nüfusunun %3,3'ünün göçmen olduğu tahmin edilmektedir. Bu nüfusun temel sağlık ihtiyaçlarından, beslenme barınma, eğitim vs.den sosyal, kültürel politik ve ekonomik katılıma kadar birçok alanda engelle karşı karşıya kalmaya devam ettiği bilinmekte ve özellikle göç sürecine katılım biçimi bu engellerin katlanarak devam etmesine neden olabilmektedir (Yazgan, 2018: 1). Elbette tüm dünyada yaşanan değişimlere paralel olarak hızlı nüfus hareketleri ve göçler yaşlılık olgusunu birçok açıdan etkilemiştir. Göç biçimi isteğe bağlı olmadığına hem göç sürecinde hem de göç edilen mekanda karşılaşılan güçlükler (göç edilen mekanın işleyişine hakim olamayıştan dolayı) daha fazladır. Yaşlılıkta göç sürecine katılma yaşlı bireyin yaşam pratiklerini toplumdan soyutlanmadan gerçekleştirmesine engel olabilmektedir. Çünkü yaş aldıkça yeni mekanın gerek formel gerekse informal düzenine ayak uydurma zorlaşabilmektedir. Bu durum özellikle göçmenlerin istediklerinde geri dönemiyor olmaları ile daha da artmakta ve böylece yaşlı - göçmen olarak iki kat dezavantajlılığı üretmektedir (Atıla Demir, 2017; Warnes and Williams, 2007:1258; Seedsman, 2014: 240).

Her ne kadar göç ve yaşlılık kavram olarak – ve göçün niteliği gereği- çok fazla yan yana anılmasa da günümüzde bu durumda özellikle zorunlu göçlerle

birlikte değişmiştir. Tüm yaş gruplarında göç olgusu yaşanmakla birlikte genç yetişkinlerde göç oranı daha fazladır (Yüceşahin ve Sirkeci, 2018: 96). Şüphesiz toplumsal değişimin hakim dinamiklerinden biri olan göçü yönlendiren göç veren bölgenin itici faktörleri ve göç alan bölgenin ise çekici unsurları her koşulda ve bölgede farklılaşabilmektedir. Aynı zamanda genç nüfus ile yaşlı nüfus arasında da göç nedenleri arasında ciddi farklılıklar bulunmakta ve yaşlılar çok daha az oranda göçe katılmaktadır. Bu durum zorunlu göçlerde dahi değişmemektedir. 2017 yılı Suriyeden Türkiye'ye göç eden nüfus içerisinde 65 yaş ve üzeri grubun oranı sadece %2'sini oluşturması bunun bir örneğidir. 60 yaş ve üzeri oran ise %3 olarak tespit edilmiştir (İl Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2017). Gerek iç göç gerekse dış göç sürecinde göç alan ülkelerde zaman içerisinde yaş ve cinsiyet yapılarının değiştiği görülmektedir. Almanya, ABD, Kanada, Fransa gibi gelişmiş ülkelerin göç ile birlikte demografik analizi göç ve diğer nüfus süreçlerini anlamak için kritik düzeyde önemli görülmektedir (Yüceşahin ve Sirkeci, 2018: 96).

Türkiye'de kentte yaşayan yaşlı nüfus kırsal yaşayan yaşlı nüfustan fazla olsa dahi oransal olarak azdır. Göç nedeniyle kırsal alanda yaşayanlar daha fazla yaşlılar iken zaman içerisinde bu oran artmaktadır. 2008 yılında toplam nüfusta kırsal alanda yaşayan yaşlı nüfusun oranı %10, 2 iken, bu 2014'te %14, 6'ya yükselmiştir. Bu oranlar toplumsal hareketlilikte yaşlıların çok daha temkinli ve isteksiz olduğunu göstermektedir. Cinsiyetlere göre ise göçe (altmış beş ve üstü yaştaki yaşlıların 2011 verilerine göre kadınların (%3,5) göç etme oranı erkeklere (%2,7) göre 0,8 puan yüksektir) katılma Türkiye'de kadınlarda daha fazladır. Elbette bunda göç nedeni ve göç sonrası muhtemel deneyimlerin etkisi büyüktür. Bugün gerek iç gerekse dış göç sürecinde hızlı bir hareketlilik yaşanmaya devam etmektedir. Aynı zamanda göç, bir yandan aile yapısını ve değerler sistemini dönüştürürken, diğer yandan da yaşlı bireylere atfedilen rol ve statünün de yeniden tanımlanmasına yol açmaktadır. Bu yaşlı bireyin kendini konumlandırması ile ona biçilen rol arasındaki mesafeyi büyütmektedir (Güler ve diğerleri, 2015: 687-689). Bu mesafe arttıkça yaşlılık sürecinde beklenen olası sosyal sorunlar derinleşebilmektedir. Bu durum yaşlıların içinde buldukları mekanla olan etkileşimini de dönüştürmekte ve dolayısıyla aktif yaşlanmayı destekleyici çalışmaların gerekliliği ön plana çıkmaktadır.

Yaşlılık ve Yaşanılan Bölge Arasındaki İlişki

Yaşlı bireyler mekana bağımlılığı en fazla olan gruplardan biri olarak tanımlanır. Bu durumun hem fiziki hem de psikolojik nedenleri bulunmaktadır. Fiziki olarak yeterlilik düzeyi azaldıkça mekana bağımlılık artar. Aynı zamanda bu süreç psikolojik bağımlılığı da artırır ve bu nedenle yaşlıların daha az mekan değişimi yaptıkları görülür. Yaşlılık ve yaşanılan bölge ilişkisi bugün yaşlılık çalışmalarında “yerinde yaşlanma” kavramı ile tartışılmaktadır (Rowles'dan aktaran Esendemir, 2016:416). Yaşlı birey doğduğu, büyüdüğü ve hatta yaşlılık sürecini geçirmekte olduğu mekana dair anılara ve deneyimlere sahiptir. Bu durum yaşlı bireyin mekana bağlılığını artırır. Diline, formel ve informal

işleyişine hakim oldukları mekanlar yaşlılar için güven ve hareket kolaylığı sağlamaktadır. Fiziksel aşinalık bugün üzerinde sıkça durulan “yerinde yaşlanma” kavramını doğurmuştur. Bir diğer önemli nokta ise yaşlı bireyin kendi mekanında kurduğu ilişkilere dayalı güvendir ve yaşlılar için akran ve akrabaları ile kurdukları ilişkiler belirleyicidir (Atıla Demir, 2017). Bu şekilde yaşlıların sahip oldukları ağları modern kullanım biçimleri ortaya çıkmaktadır.

“Yerinde yaşlanma”, yaşlılara alışkın oldukları kendi mekanında yaşamlarını devam ettirmelerine imkan sağlamayabilmek için gerekli toplum kaynaklarının aktarılması esasına dayalı sistemi ifade eder. Aynı zamanda yaşlıların fiziksel, zihinsel, sosyal, duygusal ve manevi iyilik hallerini artırmaya yöneliktir. Burada bahsedilen “yerinde” ifadesi, yaşlı bireyin tercihine göre değişir. Yerinde yaşlanma beraberinde aktif yaşlanmayı getirir. **“Aktif yaşlanma”** ise yaşlı bireyin zihinsel sağlığı yerinde, üretken, aktif sosyal hayatını sürdürerek pozitif yaşam sürmesi anlamına gelmektedir. Yerinde yaşlanma yaşlılar için hem fiziki hem de sembolik anlamı olan mekanlara bağlı eşitsizlikleri gidermeye yönelik bir düzenlemeyi hedefler. Mekânla güçlü bağı olan yaşlıların kontrolü/güveni daha iyi sağlayarak mutlu oldukları bilinmektedir. Küresel yaşlanma ile birlikte dezavantajlılığın birçok biçimine etki etmekte olan yaşlılık, özellikle yoksullukla birleştiğinde iki kat risk doğurmaktadır. Küreselleşme toplumsal hareketliliği teşvik ederek yaşlıların daha karmaşık deneyimler edinmesine yol açmıştır. Japonya gibi yaşlıların aile içi katılımının etkin olduğu geleneksel toplumlarda dahi kendi mekanlarında, evlerinde ve yerel ortamlarında yaşlanmayı tercih etmektedir (Atıla Demir, 2017; Phillipson, 2014: 72; Powel, 2014: 150-156). Bu durum yaşlı bireyin tercihine göre tanımladığı “yerinde” yaşlanmayı vurgulamaktadır.

Göçmenlerin hedef ülkede karşılaştıkları güçlükler karşısındaki yeni uyum stratejileri bu parametrelere göre farklılık göstermektedir. Ayrıca yaşlılar uyum sürecinde en dezavantajlı gruplardan biri olarak tanımlanmaktadır. Aynı zamanda göç nedeni yaşlıların uyum sürecinde en belirleyici faktörlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. İstenildiğinde geri dnmeyecek olmak uyum sürecine negative biçimde yansır. Psikolojik rahatsızlıkların /bunalımların ve uyumsuzlukların göçmenlerde ve göçmen yaşlılarda ortaya çıkma sıklığının yüksek oluşu (Mui, 1996 and 2006; Berry, 1997; Cochrane, 1977) elbette sadece göçmenlikle değil, daha da önemlisi yaşlılık sürecinin sosyal koşulları ve temelde bir seri risk ve dezavantajlılıkları barındırması ile ilişkilidir. Yaşlılık bir dizi problemleri beraberinde getirirse de göç ile bir çok değişkenin (iklim değişikliği, yeme alışkanlıklarının değişimi, sosyal ilişki ve ağların değişimi, ekonomik ve yapısal faktörlere bağlı yaşam pratiklerinin değişimi gibi...) ortaya çıkışı yaşlı göçmenlerin kırılabilirliklerini artırmaktadır. Depresyon riski yaşlılarda yüksek olmakta birlikte yaşlı göçmenlerde iki kat fazladır. Kadın ve yoksul göçmen olmak ta depresyon riskini artırmaktadır (Mui, 1996: 634).

Yaşanılan yerin anlamı yaşlılıkta bir kat daha artar. Çoğu yaşlı için evi aynı zamanda bağımsızlık alanıdır. Çünkü orada istediği gibi davranabilir, hatta bu mekanın kuralları o kişi tarafından oluşturulmuştur. Aynı şekilde yer / yurt

makro ölçekte benzer anlamlar taşır. Yerini ve dilini/ kültürünü bildiği mekan yaşlı için bağımsız olabileceği mekandır. Göç bu bağımsızlığı büyük ölçüde kısıtlar. Bu kısıtlama yaşlı kişinin bir başkasına maddi ve manevi bağımlılığı ölçüsünde derindir. Yerinde yaşlanamama yaşlı bireyler için temel uyum göstergeleri olan sosyal ağların yeterinde sağlanamaması riskini içerir. Göç öncesi ve göç edilen bölgedeki ev sahipliği süreci göçmen uyumu için önemlidir (Seedsman, 2014: 245-247). Her ne kadar karmaşık bir süreç olsa da yaşlıların mekânsal değişimi aktif yaşlanmanın önündeki büyük engellerden biridir. Aynı zamanda göç eden yaşlının yeni mekana uyumunu zorlaştıran bir çok zorlayıcı faktör (statü kaybı, sosyal ağların kaybı, güvenlik ve kontrol kaybı, ekonomik güçlükler vs...) bulunmaktadır (Atıla Demir, 2017). Bu faktörler göçmen yaşlıların yeni mekana uyumunu ve dolayısıyla aktif yaşlanmasının önündeki engeller olarak gösterilebilir. Bu engeller kanun yapıcıların hem yaşlı hem de göçmen olmaktan kaynaklanan riskleri görecelik politikalar geliştirmesi ile en aza indirilebilir.

Yöntem

Bu çalışma, Sakarya’da ikamet eden, evinde 60 yaş ve üzerinde hane ferdine sahip olan 7 Suriyeli kişi ile yapılan derinlemesine mülakatların betimsel analizi ile gerçekleştirilmiştir. Suriyeli yaşlıların deneyimledikleri sorunlar “bir yerden başka bir yere gitmek zorunda kalma” durumu ile ilişkili olarak incelenmiştir. Bu amaçla Suriyelilere yönelik söylemlerin yaşanan pratiklere olan yansımaları ele alınmıştır. 21-45 yaş aralığına sahip olan ve tamamı evli olan görüşmecilerin 5’i kadın, 2’si erkektir. Aynı zamanda eğitim durumları ilköğretim, lise ve üniversite düzeyindedir. Görüşme metinlerinde görüşmecilere ait verilere yer verilmiştir. Kadın görüşmeciler (K), erkek görüşmeciler (E) şeklinde gösterilmiştir.

Başta dil ve bölgeye ait sınırlılıklar olmak üzere daha net ve objektif sonuçlar alabilmek için hakkında bilgi alınan yaşlı kişiler ile kan ve akrabalık bağları bulunan kişiler seçilmiştir. Suriye’den gelen yaşlıların değerlendirildikleri üç analiz düzeyi ise; psikolojik sorunlar, yeni yaşam tarzı ve pratiklerine dair sorunlar ile sosyal ağlara dair sorunlar olarak kategorilendirilmiştir. Çalışmada yaşanan bölgeye göre göç ve yaşlılık ilişkisi sosyal ağlar, aktif yaşlanma ve yerinde yaşlanma kavramları çerçevesinde incelenmiş ve aktif yaşlanmanın önündeki engeller tanımlanmıştır.

Buna göre; Suriyeli yaşlıların hedef ülkeye uyum sağlamalarına yönelik psikolojik sorunlar; kaygı, depresyon, güvensizlik (i) yeni yaşam tarzı ve pratiklerine uyum sağlamalarına yönelik sorunlar; günlük ihtiyaçları karşılama, resmi prosedürler, sağlık ile ilgili pratikler, çalışma şartlarına yönelik sorunlar (ii) Son olarak sosyal ağlar ve toplumsal statü ihtiyacını sağlamaya yönelik sorunlar (iii) olarak üç ayrı kategoride incelenmiş ve bu alanlara ait ifadeler analiz edilerek sınıflandırılmıştır. Çalışmada sorunlara ve sürece yönelik söylemler ile aslında hangi durumların daha fazla vurgulandığı incelenmiştir.

Yaşlı Suriyelilerin Göç Sürecine Katılım Kararı ve Göç Sonrası Yaşadığı Psikolojik Sorunlar

2011 yılının Mart ayından itibaren Suriye'deki iç savaş sadece Suriye'yi değil son yılların en büyük siyasal nitelikli kitlesel göç akınına sebep olması nedeniyle bölgeyi etkilemiştir. Suriyelilerin can güvenliklerini sağlamak için 2011 yılının Nisan ayında 252 Suriyelinin Türkiye'ye gelmesiyle başlayan geçişler, iç savaşın şiddetlenmesiyle kitlesel göçe dönüşmüştür. Göç idaresinin Aralık 2017 verilerine göre Türkiye'de geçici koruma altındaki Suriyelilerin oranı 3.400.195 kişidir (İl Göç İdaresi, 25.12.2017- UNHCR, 2016). Türkiye'nin bu sayı ile dünyada en fazla sığınmacı barındıran ülke konumuna gelmesi dikkatleri sığınmacılar ve sığınmacı politikaları üzerine çekmiştir. Sığınmacıların büyük bir kısmının kalıcı olacağı gerçeği kabul edilmiş olmakla birlikte sağlık, eğitim, sosyal uyum ve istihdam konularında da sosyal politika ihtiyacının önemi gittikçe daha da belirginleşmektedir.

Suriyeli mültecilere yönelik kesin bilgiler ve çalışmalar göçün ilk sürecinde tam olarak gerçekleştirilememiş olmakla beraber Avrupa Komisyonunun hazırladığı 2018 raporuna göre Türkiye'deki Suriyeli mültecilerin %94'ü temel hizmetlere sınırlı, fakat giderek artan bir erişim ile kamp alanlarının dışında yaşamaktadır. Dezavantajlı mültecileri desteklemek üzere Türk ortak kuruluşlar ile işbirliği halinde bulunan 19 insani yardım kuruluşu ile toplam 45 insani yardım projesi anlaşması yapılmıştır. Kayıtlı mültecilerin, eğitim ve sağlık dahil olmak üzere başlıca kamu hizmetlerine erişimi bulunmaktadır. Bununla birlikte, çoğu mülteci için, yerel yönetimlerle kayıta yaşanan sorunlar ve dil engeli gibi nedenlerle, bu temel imkanlara erişimde zorluklar yaşanmaktadır (Avrupa Komisyonu, 26.08.2018).

Suriye'den Türkiye'ye gelen sığınmacıların % 53'ünden fazlası 18 yaş altındaki çocuklardan oluşurken, %75'ten fazlası da özel korumaya muhtaç çocuk ve kadınlardır (Erdoğan, 2014: 4). Yukarıda da ifade edildiği gibi Suriyeden Türkiye'ye göç eden nüfus içerisinde 65 yaş ve üzeri grubun oranı sadece %2 iken, 60 yaş ve üzerinde bu oran %3'tür (İl Göç İdaresi, 2017). Bu sonuçlar göstermektedir ki sadece genel göç nedenlerinde değil zorunlu yer değiştirmelerde dahi yaşlı nüfusun oranı çok düşüktür. Bunun en önemli nedeni ise çalışmanın bulgularında değinilmiş olan çok faktörlü güçlüklerin yaşlılarda yaşanma ve hissedilme derecesinin çok daha fazla olmasıdır.

Bugün Türkiye'deki Suriyelilerin özellikle eğitim, uyum ve istihdam alanlarındaki yaşadıkları sorunlara yönelik çok sayıda çalışma yapılmış ve yapılmaktadır. Ancak Suriyeli yaşlılar ile ilgili bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu amaçla yaşlı Suriyelilerin, genç ve görünür Suriyeli nüfusunun dışında maruz kaldıkları güçlüklerle yönelik çalışma yapılması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu çalışma böyle bir gerekliliğin ürünüdür. Elbette tüm diğer gruplarda olduğu gibi ekonomik sorunlar ve dil güçlükleri yaşlı grupta da diğer olası sorunları tetikler niteliktedir.

Göç süreci hem kültürel hem de fiziki değişimleri içermesi nedeniyle bireylerin ruhsal sağlığına etki etmektedir. Bu etkilerden en bilineni "kültürel

şok” olarak tanımlanan farklı bir kültürel alana göç edildiğinde ortaya çıkan stress durumudur (Winkelman, 1994:121). Kişiden kişiye farklı ölçülerde ve sürede görülebilen kültürel şok, kişinin bireysel durumu ile de büyük ölçüde ilişkilidir. Aynı zamanda yaş, eğitim durumu, ekonomik durum ve kişiye bağlı özel durumlar stresi etkiler. Yaşlılar daha çok pasif biçimde kültürel şok yaşarlar. Bu nedenle göç eden yaşlı Suriyeliler ev içi ve ev dışı desteğe ihtiyaç duyar (Atıla Demir, 2017). Çoğunlukla birincil yakın çevreden gelen desteğin işlevselliği yaşlı bireyin psikolojik, sosyal ve fiziki yeterliliği ile yakın ilişki içerisinde.

“Yaşlı ve engelliler daha çok aileleri ile kalmayı tercih ediyorlar. Zaten burada bildikleri kimse olmuyor. Babam da bizle kalıyor. Biz ilgileniyoruz. Sürekli yanında biri olması gerekiyor. **Yalnız kaldığında çok zorlanıyor ve endişeleniyor**” **Görüşmeci 5 (E) 43**

Suriyeli yaşlıların karşılaştığı psikolojik güçlükleri göç öncesi, göç süreci ve sonrası olarak ayırabiliriz. Çünkü Suriyeli yaşlılar özelinde asıl önemli psikolojik direnç göç öncesi göç kararında etkili olmaktadır. Bu nedenle yukarıda verilerle de gösterildiği gibi yaşlılar çok daha düşük oranlarda göçe katılmaktadırlar. Bunun başlıca nedenleri, fiziki yeterlilik düzeyine sahip olmama, vatanlarında yaşlılık sürecini geçirme isteği, vatanlarında ölme isteği, göç sürecinin zorlu koşullarına uyum sağlayamama korkusu ve göç sonrası yaşama dair korkular gelmektedir.

“Yaşlılarda Suriye’de cezalandırılmak gibi böyle bir korku yok. Askerler savaşmak üzere götüremez. Silah altına alınmazlar. Bir de onlar **vatanlarında ölmek istedikleri için çoğu Suriye’den ayrılmadı**. Ayrılanlar da **daha sağlıklı olanlar**. Yoksa diğerleri uzun yolu göze alamazlardı” **Görüşmeci 4: (E) 42**

Göçmenlerin psikolojik durumlarını tanımlayan bir diğer kuram “sosyal izolasyon” dur. Sosyal izolasyon kavramı literatürde çeşitli şekillerde tanımlanır. En genel tanımı kişinin duygusal destekten yoksun olarak ailesi, sosyal çevresi ve arkadaşları ile iletişiminin zayıflaması veya tamamen kopmasıdır. Özellikle yaşlı göçmenlerde sık rastlanan bir durum olarak görülür. Aynı zamanda yapılan çalışmalar göstermiştir ki tüm dünyada artan oranda yaşlı yalnız yaşayan bireylerde sosyal izolasyon çok daha yaygındır (Bhugra and Jones, 2001; Dury, 2014; Machelse, 2015). Göç sonrası bireyin sosyal ağlarının önemli bir kısmından ayrıldığı dikkate alındığında yaşlı Suriyelilerin sosyal izolasyon yaşama riski yüksektir (Atıla Demir, 2017). Bu yaşlılarda Suriyelilerde, sosyal çevre ile sağlıklı iletişim kuramama, içine kapanma şeklinde görülebilir. Kişi, değersizlik duygusuna kapılarak sosyal yaşamdan kendini çeker.

“Babam Osmaniye’de 71 yaşında çok yaşlı ve yatalak felç oldu. Ablam bakıyor. Suriye’deki yaşlılar buraya gelemiyorlar çünkü ora vatanları **başka yerde nasıl yaparız diye düşünüyorlar**. Bir de kaçak yoldan gelmek çok zor. Dayanamazlar.” **Görüşmeci 2: (K) 33**

Yaşlı bireylerin göç sürecine katılıp katılmama kararlarında da fiziki yeterlilikler başta gelmektedir. Aynı zamanda yabancı ülkede yaşama korkusu yaşlı Suriyelilerin yaşadığı psikolojik sorunlar örneğinde olduğu gibi göç kararında önemlidir.

“Yaşlı Suriyeli çok fazla yok. Eski insanlar toprağına bağlı insanlardır. Zaten ben yaşadığım kadar yaşadım. Buradan gidemem diye düşünüyorlar. **Buraya gelen yaşlı sayısı çok az. Hem sağlık durumları izin vermediği için hem de topraklarını bırakmak istemedikleri için gelmediler.** Gelen komşularımız var. Erkekler daha çok ev sahibi ile veya camide vakit geçiriyor. Kadınlar evde. Dışarı pek çıkmıyorlar, **korkuyorlar, dil bilmezler yol bilmezler...**” **Görüşmeci 6: (K) 33**

Göç sonrası hem bedensel bağımsızlık oranında ve kalış süresine bağlı olarak yaşanan psikolojik sorunların hissedilme derecesi farklılaşmaktadır.

Yaşlı Suriyelilerin Göç Sürecinde Ve Sonrasında Yaşanan Gündelik Pratiklere Ait Sorunlar

Göç doğası gereği risk barındırır. Bahsedilen gündelik resmi ve resmi olmayan pratiklerin yaşlı göçmenlerdeki etkisi, göç eden kuşaklar arttıkça azalır. Burada aşağıda değinilen sosyal ağlar devreye girer ve gündelik pratiklerin göçmendeki yükünü hafifleyebilir.

Yaşlı Suriyelilerde gündelik pratiklere ait sorunlar iki biçimde görülmektedir. İlki zorunlu resmi prosedürleri gerçekleştirmede yaşanan sorunlar, ikincisi ise gündelik pratikleri gerçekleştirmekte karşılaşılan sorunlardır. Hem ekonomik faktörler hem de dil becerisine ait yeterlilikler resmi ve gündelik rutinlere yönelik prosedürleri (yaşanılan mekanın özelliklerini ve zorunlu ihtiyaçların karşılanması gibi gündelik ihtiyaçları vs...) etkilemektedir (Boyd, 2017:9). Bu ihtiyaçların başında sağlık imkanlarına erişim, barınma ve güvenlik ihtiyaçları gelmektedir. 2015 yılında Lübnanda bulunan 60 yaş ve üzeri 210 Suriyeli ile yapılan çalışmanın sonuçlarına göre, bu görüşmecilerin üçte ikisinden çoğu ilaç kullanımını gerektiren sağlık sorunları yaşamaktadır. Yine yarısı yürüme güçlüğü dörtte biri de görme güçlüğü yaşamaktadır. Bunun yanı sıra %5 oranında yatağa bağımlılık ve %10 oranında da eve bağımlılığı gerekli kılan fiziki yetersizlikler bulunmaktadır (Strong ve diğ., 2015: 1). Türkiye’de yaşayan Suriyeli yaşlıların ifade ettiği en dikkat çeken sorun sağlık alanındaki ihtiyaçlar (resmi işlemler ve ekonomik sınırlılıklar) ve buna bağlı yaşanan gündelik pratiklerdeki zorluklar ile sosyal ağlara yönelik zorluklardır.

“Şeker hastalığı olan var, kalp rahatsızlıkları olan var, düzenli ilaç temininde zorluk yaşıyoruz, ilaç temininde paramız yeterli olmuyor...” **Görüşmeci 1: (K) 21**

“...Suriye’de yaşlıların maaşları var. İsteyen çalışır isteyen çalışmaz. Her şey ucuz ve kolay dükkan açabilirler. Kahveye gitme az da olsa var. Ama genelde evdeler. Karılarının başının etini yiyorlar. Hep dır dır. Eşleriyle evde oturuyorlar eşlerini bıktırıyorlar. **Burada namaza, ekmeğe vs. giderek vakit**

geçiriyorlar. En çok Suriye’de maaşları vardı onu alamadıklarına üzüyorlar, evde çalışan kim varsa yük onların omuzunda...” Görüşmeci 3 : (K) 40

Suriyeli yaşlı bireylerin gündelik aktivitelerinin başında- eğer sağlık durumları uygunsa- yakın çevrede sosyal ilişkileri sürdürme gelmektedir. Kurumlardaki tanışıklıkları, ev sahipleri ve yakın komşularla ilişkiler gibi... Yaşlı bireyler ilişkisine dayalı kurdukları bağları devam ettirme eğilimindedirler. Bu nedenle yakın çevrede, bildikleri kişiler ile daha sık etkileşime girmektedirler. Türkiye’ye geldikten sonra değişen yaşam alışkanlıkları aile ilişkilerini de değiştirmekte ve yaşlılar bu durumdan etkilenmektedir.

“Suriye’de erkekler en fazla 08:00- 15:00 arası çalışıyorlar. Burada en fazla zorluk çektiğimiz konulardan biri de çalışma saatleri. Abim terzi ve 12 saat çalışıyor. Bu yüzden ailesini göremiyor. Onlara vakit ayıramıyor. Ailelerin en fazla şikâyet ettiği konulardan birisi budur. **Aile büyükleri de dil bilmeyince genelde evdeler veya ev yakınlarında...**” Görüşmeci 1 : (K) 21

Zorunlu resmi prosedürlere ait sorunların yaşanmasında en belirleyici etken, diğer tüm göçmen gruplarda olduğu gibi göç edilen ülkenin dilini biliyor olup olmama durumudur. Sonrasında beraberinde ekonomik sıkıntılar ve buna bağlı olarak yaşanan sağlık, beslenme ve barınma sorunları gelmektedir.

“En çok resmi işlemlerde zorlanıyoruz. Belediyelere bağlı işlemler, hastane işlemleri ve diğerleri... hem iletişim sıkıntısı hem de bazı önyargılar işlerimizi çok daha karmaşık hale getiriyor...” Görüşmeci 4:(E) 42

Yaşlı göçmenin bu değişimlere uyum sağlaması daha zor olduğundan mekan değişiminin, güvenlik ve kontrol kaybına yol açtığı söylenebilir.

Yaşlı Göçmenlere Ait Göç Sürecinde Ve Sonrasında Yaşanan Sosyal Ağlara Yönelik Sorunlar

Uluslar arası göç kuramlarından Network Kuramı’na göre göçmen ilişkiler ağı, göçü etkileyen önemli faktörlerdendir. Bu ağlar aracılığı ile göçmenler akraba ve sosyal bağlar esasına göre bir önceki göçmenlerden yardım alırlar. Aynı zamanda bu ağlar güven ve destek ağıdır. Göç hareketinin başlaması ve sürdürülmesinde sosyal ve kültürel sermayenin rolü belirleyicidir. Bu nedenle bu ağlar göçmenlerin özellikle ilk göç sürecine dair uyum ve zorunlu ihtiyaçları karşılayabilmek için başvurabilecekleri sosyal sermayelerdir. Zaman içerisinde bu ilişki ağları göç veren ülkenin diğer katmanlarına da yayılmaktadır (Kadushin, 2012: 71; Castles and Miller, 2008:37). Göçmen tanıdığı ve göç ağları fazla olan kişilerin göç etme olasılığı daha yüksektir. Bu anlamda göç sürecinde özellikle ilk göç sürecinde sosyal sermaye kullanımı oldukça belirgindir (Massey and Aysa, 2005:5).

Yaşlı Suriyelilerin gündelik pratikleri akrabalar, komşular ve diğer sosyal ağlar aracılığıyla gerçekleşmektedir. Bu nedenle göç sürecinde tek sosyalleşme aracı olan yerleşik ilişkilerin göç ile birlikte hedef ülkede kurulması diğer göçmenlere göre daha zordur. Bu nedenle yaşlı göçmenler göç sürecinde daha

çekimser kalır ve göçmen yaş grupları incelendiğinde yaşlı göçmenlerin tüm göçmenler içerisinde az bir oranı temsil ettiği görülür. Elbette bunda göç nedenleri etkilidir. En önemli göç nedenlerinin istihdam, eğitim ve evlilik olduğu düşünüldüğünde bu sonuç beklenen bir sonuçtur. Ancak, zorunlu göçlerde dahi durum değişmemektedir. Yaşlı göçmenler için sosyal ağların kaybı aynı zamanda statü kaybına karşılık gelir ve bu nedenle göç sürecinde her ne kadar zor koşullar söz konusu olsa da çekimser kalırlar.

“Ev sahibimizle çok iyi anlaşıyoruz. Babamla daha iyi anlaşıyorlar. Babam onların yanına gidiyor. Onlarda babamın yanına geliyor. Kahve içiyorlar, sohbet ediyorlar. Ev sahibimizin bir kırtasiyesi var ve babamda yanına gidiyor. Ayrıca bayramlarda falan yanlarına gidiyoruz. Para konusunda sıkıntı yaşamadık. Bize o konuda yardımcı oluyor. Komşularımızda çok iyiler. Fazla gidip gelmiyoruz ama aşure günlerinde bizi çağırıyorlar. Bizleri mevlilere çağırıyorlar. Çok iyi insanlar. Şimdiye kadar bizi çok dışlamadılar. Ama dışlayanlarda var.” **Görüşmeci 7: (K) 35**

Yaşlı göçmenler sosyal ağlarını değiştirmede daha fazla güçlük yaşamakta ve bu ağlarda oluşacak değişimlere daha fazla direnmektedir. Yeni bölgeye/ülkeye göç ettiklerinde ise sosyal ağlar sınırlanmaktadır. Fiziksel hareketlilik durumu, göç edilen mekanla kültürel benzerlikler ve göç etme nedeni bu sınırlamanın başlıca nedenleridir.

“Eşimin yaşlı bir amcası var. Suriye’de yaşlılardan çalışanda var çalışmayanda. Orada camilerde, kahvelerde ve arkadaşlar ile vakit geçiriyorlardı ama burada sağlık sorunları da olduğu için evde zaman geçiriyor. Suriye’de de yaşlılar için kurumlar var ama aileler göndermezler yaşlılarını, çocukları bakar çoğunlukla...”

Türkiye’ye geliş yolunda çok zorluklarla karşılaştık. Fiziki olarak güçlü olmak gerekiyordu. Bu nedenle de yaşlılar gelememi. Koşmak çok zor...” **Görüşmeci 1: (K) 21**

Yaşlı göçmenlerin aile, akraba ve arkadaşlık bağlarının kaybı, statü kaybına yol açabilmekte ve bu durum daha fazla stress bozukluklarını tetikleyebilmektedir. Göç sürecinde kaybedilen bağlara fiziki yetersizlikler ve dil ile ilişkili sorunlar da eklendiğinde yaşlı göçmen geldiği ülkede sahip olduğu konuma ulaşamamanın eksikliğini daha fazla hissetmektedir. Sonrasında tüm günlük aktiviteleri bir başkasına bağımlı olarak gerçekleştirmek zorunda kalabilmektedirler. Yapılan çalışmalar 65 yaş üzeri yaşlı göçmenlerin en temel gereksinimlerinin, **bakım ihtiyacı, ekonomik sorunlar, sosyal ilişkilere bağlı sorunlar ve bunlara dayalı gündelik pratiklere dayalı sorunlar** olduğunu göstermiştir (Atıla Demir, 2017).

Sonuç Yerine

Günümüz dünyasında yaşlılık ve buna bağlı sorunlar hem yaşlı nüfusun artışına paralel olarak, hem de gündelik yaşam pratiklerinin hızlı dönüşümü neticesinde önemli çalışma alanlarından birini oluşturmaktadır. Aynı şekilde

tüm dünyada çeşitli nedenlerle çok sayıda yaşlı birey göç etmektedir. Hem göç hem de yaşlılık ayrı çalışma alanları olarak literatürde geniş yer tutsa da göçmenlik ve yaşlılık ilişkisi nadiren üzerinde durulan alt çalışma alanı olarak görülmektedir. Bu nedenle göçe bağlı yaşlılık çalışmalarına -özellikle güncel göç hareketliliği içerisinde- ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye'deki Suriyeli yaşlıların göç öncesi, göç süreci ve sonrasına dair zorluklara dayalı sorunlar süreç halen devam ettiği dikkate alındığında tüm kapsamı ile tartışılmaya muhtaçtır. Yaşlı bireylerin yerli halk ile ilişkileri yaşlı Suriyelilerin bakım ve sosyalleşme ihtiyaçlarında bir diğer önemli noktadır. Varolan önyargılar ve yanlış bilgi yayılımı Suriyelilerin uyum süreçlerine olumsuz yansımaktadır. Bu durum yaşlı Suriyelilerin aktif yaşlanmalarının önündeki engellerde biri olarak görülmektedir. Bugünkü aktif yaşlanmada göç öncesi ve göç süreci aşama negative etki etmiştir. Bu nedenle göç sonrası bahsedilen problemlere dönük hizmetler ve önlemler bir kat daha önem kazanmıştır.

Özellikle sosyal izolasyon, korku ve endişe durumu göç nedeni ve sürecinde yerleşen bir arka planı barındırmaktadır. Sosyal ağlar ve gündelik pratiklerdeki durum ise genel olarak yaşlı bireyin fiziki durumu ile ilişkilidir. Fiziki yeterliliği bulunan bireylerin sorunları daha az hissetmesi ve başa çıkma yöntemleri geliştirmesi çok daha kolaydır. Ancak fiziki yeterliliğe sahip değilse durum tamamen yakın çevre ve yakın çevrenin ihtiyaçlara cevap verebilme derecesi ile ilişkili olarak tanımlanabilmektedir.

Çalışma sonucu görülmektedir ki Suriyeli yaşlıların göç deneyimlerine bağlı olarak aktif yaşlanma süreçleri edinilen bireysel ve toplumsal aşamalarla da ilişkili karmaşık bir olgudur. Bu süreç yaşlı bireylerin bireysel ve kurumsal olarak bu sürecin başında bulunduğunu göstermektedir.

Özellikle tüm dünyada göç sürecine en az katılan gruplardan olan yaşlılar, çalışmanın sonuçlarına göre psikoloji ve fiziksel bir çok engelle karşılaşmaktadır. Göç söz konusu olduğunda yaşlılık sürecine dayalı sorunları en fazla etkileyen unsurlardan biridir dil yeterliliği. Türkiye'deki Suriyeli yaşlıların Türkçe bilmiyor olması gerek gündelik işlemlerde bir diğerine bağımlılığı doğurmaktadır. Bu durum hem sosyal ağların daralmasına ve sınırlandırılmasına hem de statü kaybına yol açmaktadır. Bu şekilde zincirleme etkiye yol açan sorunlar aktif yaşlanmanın önündeki engeller silsilesi olarak görülür.

Varolan sorunların azaltılması öncelikle göç edilen ülkenin sosyal politikaları ile ilişkilidir. Aynı zamanda yaşlılara yönelik tüm sorunların genel olarak temelinde yatan görünür olma önceliklidir. Sadece yaşlılarda değil tüm dezavantajlı grupların sorunlarının tanımlanabilmesi ve bu sorunlara yönelik önlemler geliştirilebilmesi için görünür olma esastır. Görünür olduğunda sorunlarda görülmektedir. Bu çerçevede gerek göçe dayalı genel sorunların tanımlanması ve çözümünde görünürülük esas gerekliliktir.

Bu çalışma yaşlı Suriyelilerin yaşadığı zorlukları ele alma ve aktif yaşlanma çerçevesinde değerlendirilmesi açısından ilk olma özelliği göstermektedir. Ancak ilerleyen süreçte göç sonrası ve gidilen bölgeye yönelik güncel

çalışmaların yaşlılık çalışmaları içerisinde sıklıkla yer alması kaçınılmazdır. Yaş gruplarına, cinsiyete, hedef bölgede kalış sürecine ve sosyal pratiklere dayalı analizlerin Suriyeli yaşlıların aktif yaşlanma sürecinin sağlanmasına önemli katkılar sağlayacağı aşikardır.

Kaynakça

- Atila Demir, S. (2017). "Göç ve Yerinde Yaşlan (ama) ma". *The Migration Conference 2017 Seçilmiş Bildiriler Kitabı*. Transnational Press London.
- Arun, Ö (2014). "Que Vadis' Türkiye? 2050'ye Doğru Yaşlanan Türkiye'yi Bekleyen Riskler". *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Sayı: 32. 2014. ss. 1-12.
- Avrupa Komisyonu (2018). Avrupa Sivil Koruma ve İnsani Yardım. http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/turkey_syrian_crisis_tr.pdf. Erişim: 26.08.2018.
- Berry, W. J. (1997). "Immigration, Acculturation, and Adaptation". *International Association of Applied Psychology*. 46(1). 5-68.
- Bhugra, D.ve Jones, P. (2001). "Migration and mental illness". *Advances in Psychiatric Treatment* (2001). vol. 7. <http://apt.rcpsych.org/content/7/3/216.full-text.pdf+html>. Access: 02.08.2017. pp. 216–223.
- Boyd, M. (2017). "Immigration and Living Arrangements: Elderly Women in Canada". *International Migration Review*. Vol. 25. No. 1 (Spring, 1991). <http://www.jstor.org/stable/2546232>. Erişim: 15.08.2017. pp. 4-27.
- Castles, S. ve M. J. Miller (2008). *Göçler Çağı Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. çev: Bülent Uğur Bal ve İbrahim Akbulut, İstanbul.
- Cochrane, R. (1977). "Mental Illness in Immigrants to England and Wales" An Analysis of Mental Hospital Admissions, 1971". *Social Psychiatry* 12. 25-35.
- Dury, R. (2014). "Social Isolation And Loneliness in The Elderly: An Exploration of Some Of The Issues". *British Journal of Community Nursing*. 19/(3), Access: 02.08.2014. <https://doi.org/10.12968/bjcn.2014.19.3.125>. pp: 125-128.
- Erdoğan, M. (2014). Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması. Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi. <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/46184>. Ankara.
- Göç İdaresi, Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin İllere Göre Dağılımı. http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici-koruma_363_378_4713_icerik. Erişim: 25.12.2017.
- Güler Z. D. Özsel ve N. Güler (2015). "Arafta Kalan Yaşlılar: Kırdan-Kente Göç'ün Yaşlılara Etkisi". *Sosyoloji Konferansları* No: 52 (2015-2) / 685-713.
- İl Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. Türkiye'deki Suriyelilerin Yaş ve Cinsiyet Oranları. http://www.goc.gov.tr/icerik/goc-istatistikleri_363_378. Erişim: 13.08.17.
- United Nations Report 2015. World Population Ageing. New York. http://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/ageing/WPA2015_Report.pdf
- Esendemir, Ş. (2016). "Türkiye'de Yerinde Yaşlanma ve Mekân Gerontolojisinin Temel Parametreleri". *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Dergisi*. Aralık 2016. 36(2). 411-429.
- Kadushin, C. (2012). *Understanding Social Networks Theories. Concepts, and Findings*. Oxford University Press. New York.

- Machielse, A. (2015). "The Heterogeneity of Socially Isolated Older Adults: A Social Isolation Typology". *Journal of Gerontological Social Work*. <http://dx.doi.org/10.1080/01634372.2015.1007258>. Access: 02.08.2017. 58:4. pp: 338–356
- Massey, S. D.ve Aysa M. (2005). Social Capital and International Migration from Latin America. Expert Group Meeting on International Migration and Development in Latin America and the Caribbean. Mexico City.
- Mui, A.C. (1996). "Depression among Elderly Chinese Immigrants: An Exploratory Study". *National Association of Social Workers*. 41 (6): 633-645.
- Phillipson, C. (2014). *Yaşlanma ve Küreselleşme: Eleştirel Gerontoloji ve Ekonomi Politik Sorunlar*. çev: Suzan Yazıcı. Küreselleşme ve Yaşlılık Eleştirel Gerontolojiye Giriş. Der: Nilüfer Korkmaz ve Suzan Yazıcı. Ütopya, 67-91.
- Powel, J. L. (2014). Küresel Yaşlanma: Eğilimler, Sorunlar ve Karşılaştırmalar. çev: Suzan Yazıcı. *Küreselleşme ve Yaşlılık Eleştirel Gerontolojiye Giriş*, Der: Nilüfer Korkmaz- Suzan Yazıcı. Ütopya. 135-166.
- Rowles, G. (1978). *Prisoners of space? Exploring the geographical experience of older people*. Boulder, Colo: Westview Press.
- Seedsman, A. Terence (2014). "Yaşlı Göçmenler: Değişim, Dönüşüm, Kayıp ve Keder Üzerine Yaklaşımlar". *Küreselleşme ve Yaşlılık Eleştirel Gerontolojiye Giriş*. Der: Nilüfer Korkmaz ve Suzan Yazıcı. Ütopya. 233-264.
- Strong, J. ve Varady, C.- Chahda, N. –Doocy, S. –Burnham, G., (2015). "Health Status and Health Needs of Older Refugees from Syria in Lebanon". *Conflict and Health*, 2015. 9:12, pp: 1-11.
- TUIK. İstatistiklerle Yaşlılar 2015, Haber Bülteni. [file:///C:/Users/sau/Downloads/%C4%B0statistiklerle_Ya%C5%9Fl%C4%B1ar_17.03.2016%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/sau/Downloads/%C4%B0statistiklerle_Ya%C5%9Fl%C4%B1ar_17.03.2016%20(1).pdf)
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). "Syria Regional Refugee Response". <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>. Son erişim tarihi: 3 Mart 2016.
- Yüceşahin, M.M. ve Sirkeci, İ (2018). "Suriyelilerin Demografik Yapısı", *Beklenmeyen Misafirlere: Suriyeli Sığınmacılar Penceresinden Türkiye Toplumunun Geleceği*. Derleyenler: Bilhan Kartal ve Ural Manço, Transnational Press London. 93-116.
- Warnes, A. M. & Williams, A. (2007). "Older Migrants in Europe: A New Focus for Migration Studies". *Journal of Ethnic and Migration Studies*. <http://dx.doi.org/10.1080/13691830600927617>. Access: 15.08.2017.
- Winkelman, M. (1994). "Cultural Shock and Adaptation". *Journal of Counseling & Development*. November/December. Sf.121-126.
- Yazgan, P. (2018). Editörden. *Göç Dergisi*. 5 (1). Sf.1-4.

The Migration Experiences and Problems of Syrian Elderly in Sakarya

EXTENDED ABSTRACT

Ageing and related problems have gained importance in sociological literature as the elderly population grows. Many elderly individuals become migrants or refugees all over the world for various social, political and economic reasons. Although both migration and ageing have a large presence in the sociological literature as separate work areas, studies on both migration and ageing are rare. For this reason, it is doubtless that migration and ageing needs to be studied. This study aimed at identifying the experiences and problems of the elderly Syrian refugees in the process of migration and after arrival. It is aimed to examine the expectations, needs and problems of elderly Syrians by analysing the secondary data and the data from interviews conducted in Turkey. In this study, the migration and age-related social networks are examined within the framework of these two concepts; active ageing and ageing in place. "Ageing in place" refers to the system based on the transfer of the social resources needed to enable the elderly to continue their lives in their own place they are used to live. It is also aimed at increasing the physical, mental, social, emotional and spiritual well-being of the elderly.

I conducted in-depth interviews with 7 Syrian migrants who live in Sakarya, Turkey and have household members with ages of 60 years or older. The problems experienced by the Syrian elderly refugees have been examined in relation to the situation of "having to migrated from one place to another". I also discuss the discourses about the Syrians in the Turkish public space and their reflections on the daily life of these elderly refugees. The relationship between migration and old age was examined within the framework of these concepts (social networks, active ageing and ageing in place) and the problems related to the obstacles to active ageing for these elderly Syrian refugees were defined. These categories are also defined as the obstacles to active ageing at the same time. According to the brief conclusions of the study, the elderly Syrians in Turkey represent the doubly marginalized groups due to both the difficult process of migration and its aftermath for the elderly migrants; and the problems experienced are harder than the obstacles experienced by the younger refugees in terms of the problems of economic and linguistic nature. I argue that the migration experience of Syrian seniors is a complex phenomenon closely linked to the individual and social stages of active ageing. This process shows that both the Turkish institutions and the elderly Syrian individuals are at the beginning of this process. The problems of elderly Syrian refugees in Turkey in terms of their difficulties in pre-migration, migration and post-migration processes need to be studied and discussed more comprehensively in both academic and policy-making circles especially as we think that this sociological process is still in progress. This article is hoped to be a contribution to the sociology of ageing and migration.

Keywords: Ageing; migration; active aging; post-migration experiences; Syrians; Turkey.